

Szénási Imre¹ 

Az Észti Védelmi Erők és az Észti Védelmi Liga

Estonian Defence Forces and Estonian Defence League

Absztrakt

Észtország, a NATO balti szárnyának legészakibb országa a gyorsan változó biztonsági környezetben napjainkban is forró pontja a szövetségnek. Különleges jogrend bevezetése esetén az ország, mérete ellenére is, jelentős létszámú kiképzett tartalékos mozgósítására képes. A tanulmány a dokumentumelemzés módszerével készült, amelyben bemutatom az Észti Védelmi Erők és az Észti Védelmi Liga felépítését, szervezeti jellemzőit és feladatait.

Kulcsszavak: Észtország, Észt Védelmi Erők, Észt Védelmi Liga, NATO

Abstract

As the northernmost country in NATO's Baltic wing, Estonia remains a hotspot for the Alliance in today's rapidly changing security environment. Despite its small size, the country has the capacity to mobilise significant numbers of trained reservists under a special legal regime. This paper uses document analysis to describe the structure, organisational characteristics and missions of the Estonian Defence Forces and the Estonian Defence League.

Keywords: Estonia, Estonian Defence Forces, Estonian Defence League, NATO

¹ Alezredes, doktori hallgató, Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, e-mail: imre.szenasi81@gmail.com

„Itt leszünk Észtországért. Itt leszünk Lettországért. Itt leszünk Litvániáért.
Egyszer már elvesztettétek a függetlenségeteket.
A NATO-val soha többé nem veszítitek el.”²
Barack Obama

Bevezetés

Barack Obama, az Amerikai Egyesült Államok korábbi elnökének fentiekben idézett szavai 2014-ben megnyugtatóan hathattak a balti államok lakóira. Napjaink gyorsan változó biztonság- és védelempolitikai viszonyrendszerében azonban egyik állam sem nyugodhat meg. Az előttünk álló biztonsági kihívások szükségessé teszik a nemzeti haderők fejlesztését és átalakítását. Lassan már közhellyé válik, hogy egy professzionális haderő nem képes minden, a nemzet biztonságát fenyegető kihívás esetén önmagában helytállni, éppen ezért szükség van egy megfelelő létszámú és felkészültségű tartalékos erő felállítására. Hazánkban is egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a tartalékos katonák toborzására és felkészítésére. A Magyar Honvédség tartalékos erőinek fejlesztése és kialakítása során érdemes megvizsgálni azt, hogy más országokban milyen a tartalékos erők szervezeti struktúrája, a kiképzés és a felkészítés rendszere, valamint hogyan működik az erők toborzása.

Tanulmányomban Észtországot és az Észt Védelmi Ligát³ (észtül: Kaitseliit, EDL) fogom bemutatni. Azért esett erre a szervezetre a választásom, mert 2015 és 2019 között az Északnyugati Többnemzeti Hadtestparancsnokságon⁴ szolgáltam, és több alkalommal is bejártam a balti állam területét. Ebben az időszakban több gyakorlaton is részt vettem. Az egyik ilyen gyakorlat a 2018-ban megrendezett SIIL⁵ 2018 volt, ahol élőben láthattam az észt tartalékos rendszer működését. Itt találkoztam először személyesen az Észt Védelmi Liga tagjaival, akik professzionálisan hajtották végre a feladataikat, miközben nem főállású hivatásos vagy szerződéses katonák, hanem a civil életükben is helytálló tartalékosok voltak.

A tanulmány fő célja megvizsgálni a kérdést, hogyan épül fel Észtország hadereje, hogyan képes egy ilyen kis népességű ország biztosítani a saját védelmét. A tanulmány a dokumentumelemzés módszerével készült, amely során a hadtudományi munkák mellett az Észtországgal foglalkozó releváns tanulmányok és cikkek feldolgozását végeztem el.

² We'll be here for Estonia. We will be here for Latvia. We will be here for Lithuania. You lost your independence once before. With NATO, you will never lose it again. Lásd: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/09/03/remarks-president-obama-people-Estonia>

³ Estonian Defence League, EDL.

⁴ Headquarters Multinational Corps Northeast, HQ MNC NE.

⁵ A siil jelentése észt nyelven: sündisznó.

Észtország bemutatása és rövid története a hidegháború végéig

Az EDL bemutatásának megkezdése előtt érdemes áttekinteni röviden az ország néhány védelemföldrajzi sajátosságát, valamint a tanulmány szempontjából releváns történetét is.

A NATO északkeleti, baltikumi szárnyának legészakibb tagja Észtország, lakosság-száma 2025 februárjában mindössze 1 369 285 fő⁶ volt, területe 45 339 km². Az országot 15 megyére és 64 járásra osztották fel.⁷ Az országhoz tartozik mintegy 1520 sziget is, amelyek az ország teljes szárazföldi területének közel 8%-át teszik ki. A két legnagyobb sziget Saaremaa és Hiiumaa.⁸ Délen Lettországgal határos, nyugaton és északon pedig a Balti-tenger határolja, keleti szomszédja Oroszország.⁹ Az ország a Kelet-európai-síkság legnyugatibb csücskében fekszik. A domborzat jellemzően sík a tengerparti és a tenger menti területeken, míg a délkeleti részen inkább dombos. Itt találjuk Észtország és egyben a Baltikum legmagasabb pontját is, a tengerszint feletti 317 méter magasságú Suur Munamägi nevű „hegyet”. A nyugati régiókban jelentős számban fordulnak elő ingoványok és vizes élőhelyek, amelyek számottevően korlátozzák a terület járhatóságát. Az ország területének 47,4%-át erdők és erdős területek fedik.¹⁰

Az Észt Köztársaság 1918. február 24-én kiáltotta ki a függetlenségét,¹¹ és az is maradt egészen 1940-ig, amikor a Szovjetunió a Molotov–Ribbentrop-paktum titkos záradékának megfelelően annektálta a három balti államot, azaz Litvániát, Lettországot és Észtországot is.¹² 1989-ben a Baltikum korábban független országai még a Szovjetunió tagköztársaságai voltak. Akkoriban azonban egyre inkább érezhetővé vált a szovjet központi hatalom gyengülése, ami arra ösztönözte őket, hogy helyreállítsák függetlenségüket. A három balti ország lakói augusztus 23-án, a Molotov–Ribbentrop-paktum aláírásának ötvenedik évfordulóján, körülbelül kétmillióan az országokat összekötő éreláncot alkottak, ezzel is kifejezve és nyomatékosítva elszakadási szándékukat.¹³ Az Észt Köztársaság függetlenségének újbóli kikiáltására sem kellett sokáig várni, 1991. augusztus 20-án került rá sor.¹⁴ Az ország lakosai tisztában voltak azzal, hogy a frissen visszaszerzett önállóságukat a Szovjetunió, majd Oroszország árnyékban, kizárólag az euroatlanti integráció, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez (NATO) és az Európai Unióhoz (EU) való közeledésük és később a csatlakozásuk garantálhatja.

⁶ Lásd: <https://www.eesti.ee/eraisk/en/artikkel/republic-of-estonia/republic-of-estonia/information-about-estonia>

⁷ Lásd: <https://www.eesti.ee/eraisk/en/artikkel/republic-of-estonia/republic-of-estonia/information-about-estonia>

⁸ *Estonia*. Britannica.com; *Estonian Geography*. Countryreports.org.

⁹ Republic of Estonia Ministry of Interior: Border Management. Lásd: <https://www.siseministeerium.ee/en/activities/guaranteed-internal-security/border-management>

¹⁰ *Estonian Geography*; Oktatási Hivatal 2021: 33.

¹¹ Embassy of Estonia Budapest [é. n.].

¹² TARJÁN [é. n.].

¹³ *Történelem* 8. [é. n.].

¹⁴ Embassy of Estonia Budapest [é. n.].

Észtország a hidegháború után

A hidegháború befejeződését követően ez a közeledési szándék egybeesett a NATO érdekeivel, nevezetesen, hogy megerősítsék a közép- és kelet-európai stabilitást és biztonságot.¹⁵ A térség szuverenitását visszanyert egykori szocialista államaiban az ebben az időszakban lezajlott politikai és gazdasági rendszerre is kiterjedő nagymértékű változások lehetővé tették azt, hogy megkezdődhessen egy lassú megbékélési és bizalomépítő folyamat.¹⁶ A megbékélés és párbeszéd elősegítésének érdekében a NATO 1991 novemberében létrehozta, az Észak-atlanti Együttműködési Tanácsot,¹⁷ ahol lényegében a NATO-tag-államok mellett valamennyi európai ország helyet kapott.¹⁸

1993–94-ben már felvetődött a NATO keleti és balti irányú bővítésének lehetősége, azonban a nyugat-európai országok és az Amerikai Egyesült Államok ezzel kapcsolatban még meglehetősen szkeptikusak voltak.¹⁹ Az addig szemben álló országok közeledésének további elősegítése érdekében kidolgozták a NATO békepartnerségi programot,²⁰ amely széles körű együttműködési lehetőségeket biztosított a tagjai részére. Észtország üdvözölte ezt a kezdeményezést, és 1994 januárjában a résztvevőjévé vált.²¹ 1996-tól a NATO „nyitott ajtók”²² politikájának köszönhetően már zajlottak a tárgyalások az ország szövetségi tagságára vonatkozóan. Az észti kormány ehhez kapcsolódóan tagsági akciótervet²³ készített, amelyben meghatározták, hogy milyen politikai, gazdasági, védelmi, pénzügyi, biztonsági és jogi mérföldköveket kell teljesíteniük 2002-ig, a NATO-taggá váláshoz. A nemzeti védelmi költségvetésnek a dokumentum szerint 2002-ig kellett volna elérnie vagy meghaladnia a GDP 2%-át.²⁴ Ez azonban nem teljesült, a 2002-es évben „mindössze” a GDP 1,7%-át érték el. A 2% elérésére 2015-ig kellett várni, azonban a mérték 2023-ra már elérte a bruttó hazai termék 2,9%-át.²⁵ A NATO-csatlakozás feltételeinek elérése széles körű társadalmi és politikai támogatást élvezett, így a követelményeket sikerült időben teljesíteni. Mindemellett regionális védelmi együttműködést is kötöttek Lettországgal és Litvániával az integrációs politika jegyében.²⁶ A megszabott feltételek 2002-ben teljesültek, azonban a NATO következő bővítésére 2004. március 29-ig várni kellett, Észtország ekkor lett a szövetség tagja.²⁷ 2004. május 1-jén az Európai Unió, míg 2007. december 21-én a schengeni övezet tagjává vált.²⁸

¹⁵ SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY 2006.

¹⁶ SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY 2022: 15.

¹⁷ North Atlantic Cooperation Council, NACC.

¹⁸ SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY 2022: 18.

¹⁹ LUIK 2019.

²⁰ Partnership for Peace, PfP.

²¹ MÁRTON–SURÁNYI 2021: 110–116.

²² NATO's „open door policy” – a szövetség alapító dokumentuma, az Észak-atlanti Szerződés (1949) 10. cikkelyén alapul. A szerződés kimondja, hogy a NATO-tagság nyitva áll minden „olyan európai állam előtt, amely képes e szerződés elveit előmozdítani és hozzájárulni az észak-atlanti térség biztonságához”. Lásd NATO 2016.

²³ Membership Action Plan, MAP.

²⁴ LUIK 1999.

²⁵ Military expenditure (% of GDP) – *Estonia*.

²⁶ MÁRTON–SURÁNYI 2021: 110–116.

²⁷ SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY 2022: 29.

²⁸ European Union [é. n.].

A Krím félsziget orosz annektálását követően a nemzetközi biztonsági helyzet romlására válaszul ismét a kollektív védelem került előtérbe, 2016-tól a NATO fokozta előretolt szárazföldi jelenlétét (eFP)²⁹ a szövetség keleti részén. Négy zászlóalj méretű többnemzeti harccsoportot hoztak létre, amelyek közül egyet az észtországi Tapa bázisra telepítettek. Az eFP-harccsoportok katonái rotációs alapon látják el feladataikat.³⁰

2022-ben az orosz–ukrán háború kirobbanását követően a szövetség újabb zászlóalj méretű harccsoportot telepített az ország déli részén fekvő Vöruba.³¹

A szárazföldi jelenlét mellett a légi jelenlét is megerősítésre szorult. A balti államok nem rendelkeznek, és nem is rendelkeztek vadászpilótákkal, ezért a NATO-csatlakozással egy időben a litvániai Šiauliai légi bázison létrehozták a NATO légi rendészeti képességét.³² A Krím félsziget orosz annektálása után pedig az észtországi Ämari légi bázisra is telepítettek légi rendészetet, a szolgálat ellátását a szövetség tagországai felváltva, négy hónapos rotációs rendszerben végzik. A vadászpilóták riasztását szükség esetén az Uedemben (Németország) települő egyesített légi műveleti központ³³ végzi. A három balti állam légiereje a befogadó nemzeti támogatás³⁴ keretében a légi irányítási infrastruktúra és a személyzet biztosításával járul hozzá a misszióhoz.³⁵

2014 után, elsősorban az északkelet-európai tagállamok biztonsági percepciójának negatív változására válaszul, a NATO-erők vezetés-irányítására, alkalmazásának, gyakorlatainak és telepítésének támogatására, a külföldről érkező erők átcsoportosításának felgyorsítására, valamint az Észak-atlanti Szerződés V. cikkelye³⁶ szerinti és a nemzeti védelmi tervek koherenciájának előmozdítására Integrációs Egységeket (NFIU)³⁷ hoztak létre. Az Észti NFIU-t 2015. szeptember 15-én aktiválták, székhelye pedig Tallinn lett.³⁸ Az egység 40 fő körüli létszáma azonban nem teszi lehetővé azt, hogy a már a térségben tartózkodó (például eFP-harccsoport), a beérkező NATO és esetlegesen a NATO alárendeltségébe kerülő nemzeti alakulatokat vezessék, ezért erre másik megoldást kellett találni.

A 2016-os, Varsóban megrendezett NATO-csúcstalálkozón jelentették be, hogy 2018 végéig felállítják az Északkeleti Többnemzeti Hadosztály-parancsnokságot (MND-NE),³⁹ Elbląg (Lengyelország) székhellyel, amelynek elsődleges feladata az alárendeltségébe kerülő lengyel, litván, lett és észti eFP-harccsoportok tevékenységének irányítása lesz. A 2017-ben felállított MND-NE 2018 decemberére érte el a teljes műveleti készenlétet.⁴⁰ A hadosztály-parancsnokság felelősségi területe valószínűleg túl nagyra bizonyult (a határvonala több mint 1000 km hosszú volt), valamint más okokat is figyelembe vehettek, amikor a 2018-as brüsszeli NATO-csúcstalálkozón

²⁹ NATO enhanced Forward Presence, eFP.

³⁰ NATO 2022; LANDCOM [é. n.].

³¹ Estonia Defence Forces 2025.

³² NATO Baltic Air Policing.

³³ NATO's Combined Air Operations Centre.

³⁴ GAZDAG-REMEK 2018: 49.

³⁵ NATO [é. n. a].

³⁶ Az Észak-atlanti Szerződés 1949.

³⁷ NATO Force Integration Unit, NFIU.

³⁸ NATO [é. n. b].

³⁹ Headquarters Multinational Division Northeast, MND-NE.

⁴⁰ Full Operational Capability, FOC.

döntöttek a dán–lett–észt vezetésű Északi Többnemzeti Hadosztály-parancsnokság⁴¹ létrehozásáról.⁴² A hadosztály székhelye Ädaži (Lettország), a felelősségi területe pedig Észtországot és Lettországot foglalja magába. A 2019-ben megalapított parancsnokság a teljes műveleti készenlétet 2023 júliusára érte el.⁴³

Az észt haderő áttekintése és a fejlesztésének iránya

Az Észt Védelmi Erők⁴⁴ (észtül: Eesti Kaitsevägi) az Észt Köztársaság hivatalos hadereje. A védelmi erőket három haderőnem alkotja: a szárazföldi haderőnem, a haditengerészet és a légierő. Az észt haderő másik fontos pillére a paramilitáris jellegű önkéntes alapú Észt Védelmi Liga, ennek bemutatása előtt a tanulmányomban röviden áttekintem a sorkatonaság részleteit és az Észt Védelmi Erők struktúráját, felszerelését és feladatait.

A haderő gerincét hivatásos katonák alkotják, a létszámot sorkatonákkal egészítve ki. Az észt védelmi erők hadilétszáma több mint 43 ezer fő, ebből 4200 fő aktív állományban van, 38 800 fő pedig az állandó készenléttű tartalékos állományból kerül ki, míg további mintegy 4000 fő tartalékos katona támogató feladatokra mozgósítható. Észtországban mindösszesen körülbelül 230 ezer fő láthat el háború esetén katonai szolgálatot, ami az össznépeség közel 20%-a.

A sorkatonaság az észt védelmi képesség egyik sarokköve. Érdemes ezt is vizsgálni. A sorkatonaság a 18–27 éves korú, egészségileg alkalmas férfiak számára kötelező, a nők önkéntesen vehetnek rajta részt. Az állampolgárok amennyiben vállalják a fegyveres szolgálatot, 8–11 hónapot töltenek aktív állományban, saját döntésüknek és a haderő igényeinek megfelelően a szárazföld vagy a haditengerészet kötelékében. Mivel a sorkatonai behívás területi elven történik, az egy térségből származó sorkötelesek egy alegységbe kerülnek.

A 8 hónapot szolgálók az első három hónapban alapkiképzésen vesznek részt, ahol elsajátítják az egyes harcos alapvető képességeit és készségeit, mint például a viselkedési normákat, a fegyverismeretet, a tájékozódást, az erdőben történő táborozást, a harcászati és hadijogi alapismereteket. Az alapkiképzés végén elméleti és gyakorlati vizsgát tesznek, amely után hathetes speciális szakfelkészítés következik. Ezen a tanfolyamon sajátítják el a leendő beosztásukhoz (géppuskás, páncéltörő gránátvető kezelő, gépjárművezető stb.) szükséges alapokat. A tanfolyam hossza függ az elsajátítandó ismeretek összetettségétől. A szakirányú képzés háromhetes tűzpárgyakorlattal zárul, ahol a harci feladatok végrehajtását gyakorolják tűzpárban. Ezt követően kerülnek a beosztásukba, ahol még 17 hetet töltenek el raj-, szakasz- és századszintű felkészüléssel.

A sorkatonák, akik 11 hónapot szolgálnak, hosszabb speciális tanfolyamokat végeznek el, mint például az altiszti, a tartalékos tiszti, a híradó- és informatikai képzést, vagy pedig a haditengerészet kötelékébe kerülnek. Az altiszti tanfolyam

⁴¹ Headquarters Multinational Division North – MND-N.

⁴² TONGORI 2021.

⁴³ HQ MNCNE 2023.

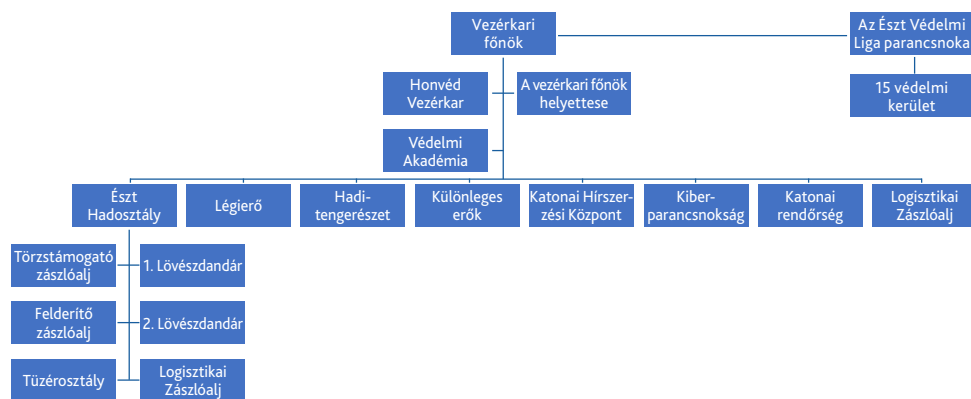
⁴⁴ Estonian Defence Forces.

két részből áll: az első négy hétben az általános alaptanfolyam zajlik, míg a fennmaradó időben a szakirányuknak megfelelő ismereteket tanulják meg a résztvevők, akiknek a tanfolyam végére képessé kell válniuk egy körülbelül 10 fős raj vezetésére békében és háborús körülmények között egyaránt. Az elsajátított ismeretek közé tartozik a rajszintű védelem, támadás, gerillaharc és a rajtaütés is. A rajparancsnoki tanfolyam altiszti vizsgával zárul. A tanfolyam során választják ki azokat a jelölteket, akiket tartalékos tisztképzésre küldenek. A tartalékos tisztképzésen részt vevők megtanulják, hogyan vezessenek egy szakaszszintű alegységet, békében vagy háborúban, valamint elmélyítik az előző tanfolyamon tanult ismereteket. Mindenki, aki sikeresen elvégezte az altiszti vagy tartalékos tiszti tanfolyamot, jogosult jelentkezni az Észt Katonai Akadémiára.

A leszerelt sorkatonákra továbbra is számítanak tartalékosként (ugyanazokkal egy alegységben, akikkel a kiképzésüket kapták), ötévente ismereteiket felfrissítendő felkészítésen és gyakorlatokon kell részt venniük.⁴⁵

Az észt haderő egyszerűsített szervezeti struktúráját az 1. ábrán mutatom be.

Az észt szárazföldi haderőnem állandó létszáma összesen 3750 fő, ebből 1300 fő aktív állományú, míg 2450 fő tartalékos katona.⁴⁶ Az észt magasabbegység, az úgynevezett Észt Hadosztály parancsnoksága alá tartozik többek között két lövészdandár, egy-egy logisztikai, törzstámogató, felderítő zászlóalj és tűzérostály.⁴⁷ A hadosztály-parancsnokság állandóan működik, elsődleges feladata a felelősségi területén (amely Észtország teljes területére terjed ki) a katonai műveletek megtervezése és végrehajtása a saját nemzeti haderejével, valamint az alárendelt szövetséges fegyveres erők egységeivel és alegységeivel.



1. ábra: Az észt haderő egyszerűsített szervezeti felépítése

Forrás: az Estonian Defence Forces honlapja alapján a szerző szerkesztése

⁴⁵ Estonian Defence Forces [é. n. a].

⁴⁶ IISS 2024: 87.

⁴⁷ HQ MCNCE [é. n.].

A parancsnokság fő céljai: vezeti és irányítja a területvédelmi erők, dandárok és más parancsnokságok alárendeltjeinek Észtország védelmében folytatott harcát, valamint összekötőként tevékenykedik az ország területén lévő szövetségesek és a nemzeti haderő között.⁴⁸ Az ország legkorszerűbben felszerelt és állandóan teljesen feltöltött alakulata az 1. Lövészdandár, amely a haderő fő manőverereje. A dandár állományába tartozik egy gyorsreagálású lovassági zászlóalj,⁴⁹ amely kizárólag hivatásos katonákkal van feltöltve és az ország legütőképesebb alegysége. A dandár még rendelkezik két lövésszázlóaljjal, egy műszaki, egy harctámogató zászlóaljjal, légvédelmi tüzérszattal, törzstámogató és páncéltörő századdal. A dandár közvetlen alárendeltségébe tartozik még a NATO eFP-harccsoportja is. A 2. Lövészdandár szervezeti struktúrája gyakorlatilag megegyezik (az eFP-harccsoport kivételével) az 1. Lövészdandáréval, azonban csak egy lövész- és a harctámogató zászlóalja van békében feltöltve. Az egység többi alegységét tartalékosokkal töltik fel. Egyik elsődleges feladata is ennek megfelelő, a tartalékos alegységek felkészítése és szükség esetén megalakítása.⁵⁰ A két dandár felszerelése és fegyverzeti eszközei különböznek.

A második Észtországban települő szövetséges harccsoport együttműködik a 2. Lövészdandárral és az Észt Védelmi Ligával.⁵¹

Az észt haderő méretéhez képest meglehetősen erős tüzérséggel rendelkezik. Állományában rendszeresíteni fognak 36 darab K9 Thunder önjáró löveget. Az utolsó 12 eszköz 2026-ig érkezik be az országba.⁵² Megrendeltek még 12 darab francia gyártmányú CEASAR⁵³ 155 mm-es gumikerekes önjáró löveget, amelyek első 6 példányát 2025 januárjában vették át, a többi beérkezése nyár végéig várható.⁵⁴ Szintén 2025 januárjában vettek át 6 darab HIMARS rakéta-sorozatvető rendszert, amelyekre a kezelőállomány kiképzése már megkezdődött az Amerikai Egyesült Államokban, az országba szállításuk 2025 nyaráig várható.⁵⁵ A rendszeresített eszközök számából kiindulva feltehetően új tüzérszattyókat állítanak fel.

A hadosztály állományába tartozik még egy feltöltött ISTAR-⁵⁶ zászlóalj is, amely különböző felderítőképességek széles skálájával rendelkezik (felderítő-, UAS-,⁵⁷ messterlövő-, elektronikus hadviselési és taktikai HUMINT-⁵⁸ alegység).⁵⁹

Az Észt Haditengerészet állandó létszáma összesen 450 fő, ebből 300 fő aktív állományú, míg 150 fő tartalékos katona. Az állományában lévő eszközök: 6 db part

⁴⁸ Estonian Defence Forces [é. n. b].

⁴⁹ Scouts Battalion, CV-90 láncfalpas gyalogsági harcjárművekkel felszerelve.

⁵⁰ Estonian Defence Forces [é. n. b].

⁵¹ Estonia Defence Forces 2025.

⁵² COLE 2023.

⁵³ Camion Équipé d'un Système d'Artillerie.

⁵⁴ WHYTE-NAEL 2025.

⁵⁵ Defence Industry Europe 2025.

⁵⁶ ISTAR: intelligence, surveillance, target acquisition and reconnaissance – hírszerzés, megfigyelés, célpont-azonosítás és felderítés.

⁵⁷ Unmanned aircraft system – pilóta nélküli légi jármű-rendszer.

⁵⁸ Tactical Human Intelligence – klasszikus, ügynökökön alapuló hírszerzés.

⁵⁹ Estonian Defence Forces [é. n. b].

menti járőrhajó, 3 db part menti aknamentesítő hajó, 1 db parancsnoki és támogató hajó, valamint rendelkezik víz alatti tengeri drónokkal⁶⁰ is.⁶¹

A haditengerészet legfontosabb feladata az ország felségvizeinek védelme, szükség esetén a honi kikötők, a tengeri ellátási útvonalak és az ország partvonalának védelme, valamint együttműködés a szövetséges tengerészeti egységekkel.⁶²

A két világháború alatt a Balti-tengerbe több mint 80 000 tengeri aknát telepítettek.⁶³ A tengeri akna a szárazföldi társaihoz hasonlóan: „tökéletes katona, mert sohasem alszik, sohasem téved, s mindig készenlétben áll”,⁶⁴ ezért a haditengerészet legfőbb prioritása az aknamentesítési képességek fejlesztése, amely békeidőben is az egyik alapvető feladata. Az észti vizeken 1995 óta rendszeresen végeznek aknamentesítési műveleteket, amelyek során több mint 1200 robbanószerkezetet hatástalanítottak. A felszíni egységek egy része nemcsak a tengeri aknák hatástalanítására, hanem azok telepítésére is képes.

Az észti haditengerészet aktívan együttműködik a NATO egységeivel és a Balti-tenger térségének más haditengerészeteivel a még a vízben lévő veszélyes hadianyagok felkutatásában és megsemmisítésében, ezzel is elősegítve a biztonságos tengeri közlekedést. Az 1. Állandó NATO Aknaelhárító Csoport (SNMCMG1)⁶⁵ kötelékébe a haditengerészet folyamatosan legalább egy aknamentesítő hajót biztosít, azonban a középtávú cél legalább három ilyen egység folyamatos biztosítása NATO-vezetésű vagy önálló műveletek végrehajtására.⁶⁶

A haditengerészethez tartozik még egy partvédelmi század is, amely a tartalékosok kiképzésére és a szárazföldi felszíni fegyverrendszerek készenlétének biztosítására és a szárazföldre telepített tengerészeti eszközök védelmére összpontosít.⁶⁷ Az Észti Védelmi Minisztérium álláspontja szerint a jelenleg már rendelkezésükre álló szárazföldi telepítésű tengerfelszíni célok ellen használható Blue Spear⁶⁸ rakétarendszer tengeri aknákkal kombinált alkalmazása jelentősen emeli az ellenséges tengeri célpontok leküzdésének képességét.⁶⁹

Az Észti Légierő 1994-ben született meg. Az ország függetlenné válása után az országnak szinte a semmiből kellett azt kialakítania. A haderőnemben kizárólag hivatásos katonák szolgálnak, a létszámuk 400 fő. 2 db M-28-as könnyű szállítórepülőgépet, 2 db R-44-es könnyű helikoptert és 1 db L-39C Albatrosz kiképző repülőgépet üzemeltetnek.⁷⁰ A repülőeszközök az Ämari légibázison települnek, amely 2014 óta a NATO balti légi rendszetének is otthont ad. Észtország a szövetség legkisebb olyan országa, amely önálló haderőnemként rendelkezik légierővel. A légierőbe integrált radarrendszerekkel

⁶⁰ Autonomous underwater vehicle, AUV.

⁶¹ IISS 2024: 87.

⁶² „Call of the Sea – Call to Defend”.

⁶³ Estonian Defence Forces [é. n. c].

⁶⁴ LUKÁCS 1998: 12.

⁶⁵ Standing NATO Mine Countermeasures Group 1.

⁶⁶ Estonian Defence Forces [é. n. c].

⁶⁷ Estonian Defence Forces [é. n. c].

⁶⁸ HANKEWITZ 2021.

⁶⁹ VÄINO–TUROVSKI 2025.

⁷⁰ IISS 2024: 87.

együtt a C2⁷¹-hálózatuk szerves részét képezi a NATO integrált lég- és rakétavédelmi rendszerének, amelyet a nap 24 órájában és az év 365 napján működtetnek.⁷²

A különleges erőkkal, a katonai rendőrséggel, a hírszerzési központtal és a kibernetikával ebben a tanulmányban terjedelmi korlátok miatt nem foglalkozom.

Az Észt Védelmi Liga története

1918. november 11-én elhallgattak a fegyverek a világban. Ezen a napon az első világháború és Észtország német megszállása is véget ért, ugyanakkor megalakult az EDL, amely kulcsszerepet játszott az ország államiságának megteremtésében és későbbi fenntartásában. A frissen létrejött önkéntes védelmi szervezet elsősorban a közrend fenntartására szolgált, amelyből később számos katonai egység, a határőrség és a Büntetés-végrehajtási Igazgatóság alakult ki. Az újonnan kikiáltott köztársaság azonban nem sokáig élvezhette a függetlenségét, 1918. november végén bolsevik megszállás alá került. A függetlenségi háború (1918–1920) során az állam védelme meghaladta a szervezet képességeit, és a honvédelem végül az észt hadseregre hárult. Az ország belső védelmének megszervezéséért azonban az EDL lett a felelős. A tagságot kötelezővé tették minden 18–60 év közötti, a mozgósítás során be nem hívott férfi állampolgár számára. A létszám ennek köszönhetően 1920 februárjára meghaladta a 125 000 főt. A szervezet elsősorban olyan állami feladatokat látott el, amelyek a hazai fronton szükségesek voltak, mint például a rendőri, börtönőri és határőrségi feladatok, mindamellett a felelősségi körükbe tartozott a fronton harcoló katonák élelmezéséhez szükséges termények és élelmiszerek begyűjtése is a gazdáktól, ami nem tette őket népszerűvé a lakosság körében.

A háborút lezáró, 1920. február 2-án megkötött tartui békeszerződés után az EDL létszáma jelentősen csökkent, elsősorban vadász- és sportegyesületek formájában működött tovább. 1924-ben bolsevik felkelés robbant ki, amely rávilágított a szervezet fontosságára. 1925-ben az Észt Védelmi Liga új alapszabályt kapott, és átfogó szervezeti reformon esett át. A fő profiljává a katonai kiképzés, a honvédelmi oktatás és sporttevékenységek váltak. Az 1930-as években alakultak meg a mostani társult szervezeteinek, a Női Önkéntes Védelmi Szervezetnek⁷³ (észtül: Naiskodukaitse), a Fiatal Sasoknak⁷⁴ (észtül: Noored Kotkad), valamint a Haza Leányainak⁷⁵ (észtül: Kodutütred) a jogelődei.

1940. június 17-én a Vörös Hadsereg bevonult Észtországba, június 27-én az EDL-t és társszervezeteit hivatalosan is felszámolták, vagyonát az Észt Kommunista Pártnak adták.⁷⁶ Számos egykori tag csatlakozott az „erdei testvérek”⁷⁷ (észtül: metsavennad)

⁷¹ Command and control – vezetés és irányítás.

⁷² Estonian Defence Forces [é. n. d].

⁷³ Women's Voluntary Defence Organization.

⁷⁴ Young Eagles.

⁷⁵ Home Daughters.

⁷⁶ Kaitseliit [é. n. a].

⁷⁷ Forest Brothers.

egész Baltikumra kiterjedő partizánmozgalmához, amely az 1940-es és 1950-es években is folytatta a Vörös Hadsereggel szembeni ellenállást.⁷⁸

1990. február 17-én az EDL, még a szovjet megszállás alatt, az állampolgárok kezdeményezésére újjáalakult, 1992-ben pedig hivatalosan is az Észt Védelmi Erők részévé vált.⁷⁹

Az Észt Védelmi Liga

Az EDL az 1918. november 11-én önvédelmi szervezatként megalakult Védelmi Liga jogutódja. Az Észt Honvédelmi Minisztérium kormányzati területén működő olyan önkéntes, pártoktól független, honvédelmi szervezet, amely katonai alapelvek mentén szerveződik, honvédelmi alkalmazásra szánt fegyverekkel rendelkezik és katonai jellegű gyakorlatokat tart.

A szervezet 15 körzeti egységből áll. Az egyes egységek felelősségi területe néhány kisebb eltéréssel az észt megyék határaival egyezik meg.

Az Észt Védelmi Liga önkéntes tagokból áll, olyan személyekből, akik tevékenységükért nem kapnak díjazást, éppen ellenkezőleg, havonta 1 eurós tagdíjat kötelesek fizetni, az ifjúsági tagok kivételével. A szervezet alapszabálya szerint négyféle tagot különböztetnek meg:

- aktív tag – kizárólag észt állampolgársággal rendelkező személy lehet;
- támogató tag – bárki lehet (beleértve más állam polgárait is), aki szeretne hozzájárulni az EDL munkájához;
- tiszteletbeli tag – elismerésként adományozzák ezt a tagsági formát, a szervezethez történő korábbi tevékenység vagy hozzájárulás elismeréseként;
- ifjúsági tag – 7 és 18 év közötti észt fiatalok.⁸⁰

Az Észt Védelmi Liga négy fő szervezetet foglal magában:

- Észt Védelmi Liga;
- Női Önkéntes Védelmi Szervezet;
- Fiatal Sasok;
- Haza Leányai.

A tagszervezetek mindegyikét úgy hozták létre, hogy minden állampolgár csatlakozhasson hozzájuk az alkalmasságuknak megfelelően, tekintettel az életkorukra, a nemükre, a képességeikre és az érdeklődési körükre.⁸¹

Az EDL-hez tartozik a Kibervédelmi Liga⁸² (észtül: Küberkaitse üksuse), ez a honvédelmet támogató önkéntes nemzeti szervezet, amely hatékony alapot biztosít az információbiztonsági tudatosság és készségek fejlesztéséhez. Az itt szolgáló

⁷⁸ VITKUS 2012.

⁷⁹ Kaitseliit [é. n. a].

⁸⁰ Kaitseliit [é. n. b].

⁸¹ Kaitseliit [é. n. b].

⁸² Cyber Defence League.

önkéntesek többsége a Kibervédelmi Liga speciális egységébe szerveződik, amely a kibervédelemre helyezi a hangsúlyt.

Az Észt Védelmi Liga másik speciális szervezeti egysége a Védelmi Liga Iskola⁸³ (észtül: Kaitseliidu kool), amelyet 2001-ben dán segítséggel hoztak létre. Az iskolában a képzéseken részt vevő önkéntesek katonai vezetést tanulhatnak, és az egyéni harcászati képességeiket fejleszthetik. Az iskola az alapja az EDL központosított képzési rendszerének és egyben a szervezeti kultúra egységesítésének záloga is.

Az EDL szerteágazó feladatrendszerrel rendelkezik, elsődleges feladatai a következők:

- részt vesz az észt állampolgárok hazafias és nemzeti érzéseinek megőrzésében, azok erősítésében, valamint a haza védelme iránti elkötelezettségük fenntartásában és növelésében;
- részvétel az állam védelmi képességének előkészítésében;
- részvétel a lakosság biztonságának fokozásában és garantálásában;
- részvétel Észtország területének területvédelmi biztosításában;
- katonai kiképzést biztosít és szervez az aktív tagjai számára;
- egyéb képzéseket és oktatásokat szervez;
- részt vesz a lakosság testnevelés- és tömegsportfejlesztésében;
- szükség esetén részt vesz az állam területén lévő honvédelmi objektumok és vagyon őrzésében, valamint Észtország külföldi képviseleteinek őrzésében;
- ellát minden más törvény által ráruházott feladatot.

Mindemellett szükség esetén fel lehet kérni részvételre:

- különböző polgári védelmi feladatok végrehajtásában;
- a katasztrófavédelemben;
- a kiberbiztonság biztosításában az illetékes hatóság irányítása mellett;
- az Észt Védelmi Erők által szervezett tartalékosképzésben;
- a rendőri tevékenységben a rendőrségről és a határőrségről szóló törvényben meghatározottak szerint.⁸⁴

A feladatainak ellátása érdekében együttműködhet Észtországban (például: a rendőrséggel, önkormányzatokkal, határőrséggel, mentőszolgálatokkal és tűzoltósággal) és más államokban található személyekkel és szervezetekkel (például: lett, litván, finn, svéd, dán és norvég védelmi szervezetekkel).⁸⁵

Az észt alkotmány⁸⁶ a békeállapot mellett különleges jogrend bevezetésekor a szükségállapotot és a hadiállapotot nevesíti.⁸⁷ Különleges jogrend esetén az Észt Védelmi Liga feladatai is kibővülnek.⁸⁸ Alegységeket alakítanak meg, amelyek részt vesznek a nemzeti biztonsági rendszer más komponenseivel együttműködve a helyi közösségek és a létfontosságú rendszerelemek védelmében, valamint a védelmi műveletekben.⁸⁹

⁸³ Defence League School.

⁸⁴ The Estonian Defence League Act 2013.

⁸⁵ Kaitseliit [é. n. a].

⁸⁶ Az Észt Köztársaság alkotmánya 1992.

⁸⁷ DORNFIELD 2021.

⁸⁸ The Estonian Defence League Act 2013.

⁸⁹ STAŚKIEWICZ 2024.

Az EDL fegyverzetét kézfegyverek, gránátvetők, páncéltörő eszközök és aknavetők alkotják.⁹⁰

Az Észt Védelmi Liga költségvetését a tagdíjak, az állami források, támogatások és más jogszerű források fedezik.⁹¹

Összegzés

Észtország a NATO tagjaként, egy esetleges külső támadás esetén számíthat a többi tagország segítségére. A szövetség jelenleg is állandó légi és szárazföldi jelenlétet tart fenn az országban. Napjaink folyamatosan változó biztonsági környezetében azonban ez nem elég.

Tanulmányomban bemutattam Észtország rövid történetét, az Észt Védelmi Erők szervezeti felépítését és a fejlesztésének irányait, valamint az Észt Védelmi Liga feladatait. Rámutattam arra, hogy Észtországban mindösszesen körülbelül 230 ezer kiképzett személy láthat el háború esetén valamilyen katonai szolgálatot, ami az össznépesség közel 20%-a. Ez a rendkívül magas szám pedig például szolgálhat hazánk számára is. A tartalékosok létszámának jelentős emelése Magyarországon is lehetséges lenne az észt példa alapján, azonban ehhez meg kellene fontolni a sorkatonaság önkéntes vagy részleges visszaállítását, valamint egy Észt Védelmi Liga típusú szervezet kialakítását a már meglévő tartalékos rendszer mellett.

Minden NATO-tagországnak biztosítania kell a saját védelmét. Észtországban ezt a politikai vezetés és az állampolgárok is pontosan tudják. Az Észt Védelmi Erőkben a hivatásos állomány mellett sorkatonák is szolgálnak. A jól képzett tartalékos katonák is jelentős szerepet játszanak az ország védelmében. Az EDL története pedig rávilágít arra, hogy egy olyan kis állam, mint Észtország létének biztosítása nem csupán a szervezett haderő, hanem a polgári önkéntesek vállán is nyugszik. A szervezet manapság is az észt nemzeti identitás és biztonság egyik alappillére. Az Észt Védelmi Ligát nehéz összehasonlítani bármelyik Magyarországon működő szervezettel, ez nem katonai szervezet, hanem civilekből áll. Nem is civil szervezet, mivel az észt védelmi minisztériumnak van alárendelve, szerepe és feladatai pedig szigorúan meg vannak határozva a törvényben, amely alapján működik. Magyarországon egy ilyen típusú önkéntes önvédelmi szervezet felállításának jelenleg minimális realitása van. Észtország esetében az EDL nagyfokú társadalmi támogatást élvez, és a szervezet olyan önkéntes tagsággal rendelkezik, amely nem csupán hatalmas mennyiségű önkéntes munkát, hanem jelentős anyagi támogatást is biztosít számára. Hazánkban ez egyelőre nehezen elképzelhető, azonban a kadétprogramhoz kötődő, abból létrehozható ifjúsági szervezet vagy szervezetek, valamint egy, a felnőtt állampolgárok részére létrehozott önkéntes védelmi liga jelentős állami támogatással és a megfelelő jogi környezet megalkotásával életképes lehet.

Mindezek fényében véleményem szerint érdemes lenne megvizsgálni egy hazai, az EDL-hez hasonló szervezet megalakításának lehetőségét, hogy azok is részt vehessenek Magyarországon védelmében, akik nem akarnak mindképpen fegyveres szolgálatot vállalni.

⁹⁰ STAŚKIEWICZ 2024.

⁹¹ The Estonian Defence League Act 2013.

Felhasznált irodalom

- COLE, Michael (2023): Estonia Buys 12 more K9 Thunders from South Korea. *err.ee*, 2023. január 14. Online: <https://news.err.ee/1608850675/estonia-buys-12-more-k9-thunders-from-south-korea>
- Estonia. Britannica.com. Online: <https://www.britannica.com/place/Estonia>
- Estonian Geography. Countryreports.org. Online: <https://www.countryreports.org/country/Estonia/geography.htm>
- Defence Industry Europe (2025): *Estonia receives six HIMARS rocket systems to enhance defence capabilities*. Online: <https://defence-industry.eu/estonia-receives-six-himars-rocket-systems-to-enhance-defence-capabilities/>
- DORNFELD László (2021): Fokozatosság elve és átfogó védelem: a különleges jogrend Észtországban. In NAGY Zoltán – HORVÁTH Attila (szerk.): *A különleges jogrend és nemzeti szabályozási modelljei*. Budapest: Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 277–300. Online: https://doi.org/10.47079/2021.nzha.kulon.4_12
- Embassy of Estonia Budapest [é. n.]: *Az Észtország és Magyarország közötti diplomáciai kapcsolat 100 éve*. Online: <https://budapest.mfa.ee/az-esztorszag-es-magyarorszag-kozotti-diplomaciai-kapcsolat-100-eve/>
- European Union [é. n.]: *Estonia*. Online: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/estonia_en
- Estonia Defence Forces (2025): *U.S. 7-5 CAV Arrived to Estonian Defence Forces Reedo Camp*. Online: <https://mil.ee/en/news/u-s-7-5-cav-arrived-to-estonian-defence-forces-reedo-camp/>
- Estonian Defence Forces [é. n. a]: *Conscript Service*. Online: <https://mil.ee/en/compulsory-military-service/#t-what-will-happen-to-you-after-the-compulsory-military-service>
- Estonian Defence Forces [é. n. b]: *Land Forces*. Online: <https://mil.ee/en/landforces/>
- Estonian Defence Forces [é. n. c]: *Navy*. Online: <https://mil.ee/en/navy/>
- Estonian Defence Forces [é. n. d]: *Air Force*. Online: <https://mil.ee/en/air-force/>
- GAZDAG Ferenc – REMEK Éva (2018): *A biztonsági tanulmányok alapjai*. Budapest: Dialóg Campus. Online: https://nkerepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12604/web_PDF_EKM_Biztonsagi_tanulmanyok_alapjai.pdf?sequence=1
- HANKEWITZ, Sten (2021): *Estonia to Buy Missile Systems for Coastal Defence*. *Estonian World*, 2021. október 11. Online: <https://estonianworld.com/security/estonia-to-buy-missile-systems-for-coastal-defence/>
- HQ MNCNE (2023): *Multinational Division North Declares Full Operational Capability*. Online: <https://mncne.nato.int/newsroom/news/2023/multinational-division-north-declares-full-operational-capability>
- HQ MCNCE [é. n.]: *Estonian Division*. Online: <https://mncne.nato.int/forces/estonian-division>
- IISS (2024): *The Military Balance 2024*. Online: <https://www.iiss.org/publications/the-military-balance/2024/the-military-balance-2024/>
- Kaitseliit [é. n. a]: *Estonian Defence League. History*. Online: <https://www.kaitseliit.ee/en/history1>

- Kaitseliit [é. n. b]: *Estonian Defence League*. Online: <https://www.kaitseliit.ee/en/edl>
- LANDCOM [é. n.]: *Enhanced Forward Presence (eFP)*. Online: <https://lc.nato.int/operations/enhanced-forward-presence-efp>
- LUIK, Jüri (1999): Membership Action Plan (MAP) On the Road toward NATO. *Baltic Defence Review*, 2, 27–34. Online: https://media.voog.com/0000/0051/2796/files/BDR_02.pdf
- LUIK, Jüri (2019): *Estonia's Long Road to NATO*. Online: <https://icds.ee/en/estonias-long-road-to-nato/>
- LUKÁCS László (1998): A Föld akna-problémája, különös tekintettel a Magyar Honvédség közreműködésének javasolható irányaira I. *Műszaki Katonai Közlöny*, 8(1), 3–19. Online: https://mkk.uni-nke.hu/document/mkk-uni-nke-hu/1998_1%2002%20F%C3%B6ld%20aknaprobl%C3%A9m%C3%A1ja%201%20-%20Luk%C3%A1cs%20L.pdf
- MÁRTON Andrea – SURÁNYI Regina Nelli (2021): A balti államok 15 éve a NATO-ban. In SZENES Zoltán (szerk.): *A mai NATO: A szövetség helyzete és feladatai*. Budapest: Zrínyi, 108–128.
- Military expenditure (% of GDP) – *Estonia*. Online: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS?locations=EE>
- NATO (2016): *NATO Enlargement & Open Door*. Online: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_07/20160627_1607-factsheet-enlargement-eng.pdf
- NATO (2022): *Six Things You Should Know about eFP*. Online: <https://www.natomultimedia.tv/app/asset/661085>
- NATO [é. n. a]: *Baltic Air Policing*. Online: <https://ac.nato.int/missions/air-policing/baltics>
- NATO [é. n. b]. *NFIU Estonia*. Online: <https://jfcbs.nato.int/page5725819/nato-force-integration-units/nfiu-estonia>
- Oktatási Hivatal (2021): *Földrajzi atlasz középiskolásoknak*. Budapest: Oktatási Hivatal.
- SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY Klára (2006): A Szövetség partnerkapcsolatainak áttekintése a rigai csúcstalálkozó fényében. *Hadtudomány*, 15(4), 66–70.
- SIPOSNÉ KECSKEMÉTHY Klára (2022): *A NATO-partnerségi kezdeményezések története 2021-ig*. Budapest: Zrínyi.
- STAŚKIEWICZ, Urszula (2024): Kaitseliit – estońska organizacja cywilna działająca na rzecz obronności państwa i bezpieczeństwa ludności. *European Law and International Relations Review*, 1, 69, 17–25. Online: <https://doi.org/10.52097/eppism.8882>
- TARJÁN M. Tamás [é. n.]: A Szovjetunió befejezi a balti államok bekebelezését. *Rubicon*. Online: <https://rubicon.hu/kalendarium/1940-augusztus-6-a-szovjetunio-befejezi-a-balti-allamok-bekebelezeset>
- TONGORI András (2021): A NATO készenléti akcióterve és a megerősített katonai jelenlét. In SZENES Zoltán (szerk.): *A mai NATO. A szövetség helyzete és feladatai*. Budapest: Zrínyi, 182–201.
- Történelem 8. Okostankönyv* [é. n.]: Online: https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_08_nat2020/lecke_01_004?w=%C3%A9sztorsz%C3%A1g#section-94653316321
- VÄINO, Valner – TUROVSKI, Marcus (2025): Ministry Unveils Estonia's Defense Procurements for the Coming Years. *err.ee*, 2025. január 7. Online: <https://news.err.ee/1609569415/ministry-unveils-estonia-s-defense-procurements-for-the-coming-years>

- VITKUS, Gediminas (2012): 'Forest Brothers' And The Consequences Of Metropole Periphery Distinction Elimination In The 'Correlates Of War' Typology. *Journal of Baltic Studies*, 43(4), 515–527. Online: <https://doi.org/10.1080/01629778.2012.710388>
- WHYTE, Andrew – NAEL, Merili (2025): Estonia Receives its First Six French-made CAESAR Self-Propelled Howitzers. *err.ee*, 2025. január. 30. Online: <https://news.err.ee/1609590401/estonia-receives-its-first-six-french-made-caesar-self-propelled-howitzers>

Dokumentumok

- Az Észak-atlanti Szerződés. Washington DC, 1949. április 4. Online: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=hu
- Az Észt Köztársaság alkotmánya (Eesti Vabariigi põhiseadus). 1992. 06. 28. Online: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115052015002>
- The Estonian Defence League Act. 2013. 02. 28. Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/502042019011/consolide>